

Polónyi István

Az egyetem felelőssége és a munkaerő- piaci illeszkedés

*Felelős egyetem – a felsőoktatás
felelőssége szekció*

XIII. Mellearn 2017 konferencia

Amiről szó lesz – a kutatás célja

Van-e különbség a felsőoktatási hallgatók, és a népesség szakmai szerkezetében attól függően, hogy

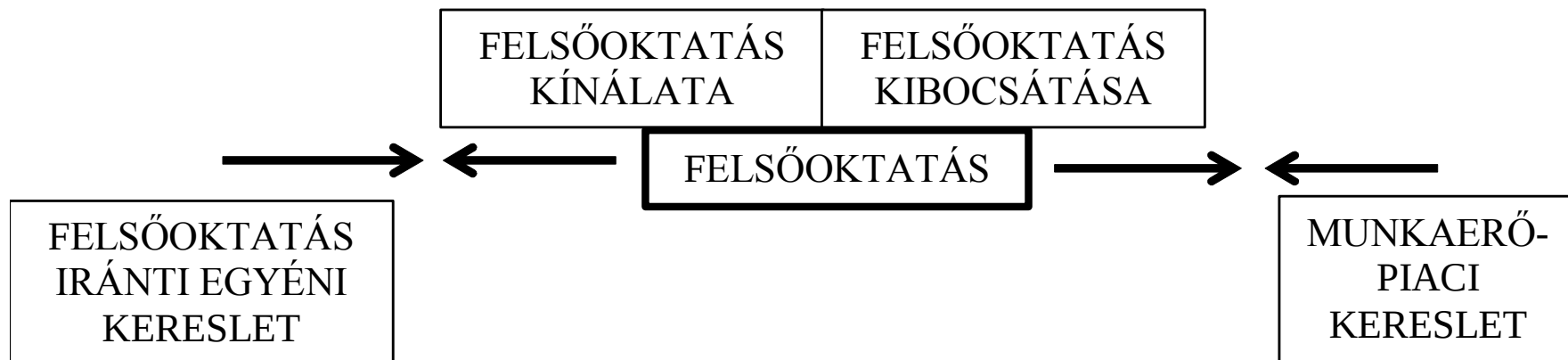
- milyen kapitalizmus modellbe tartozik a befogadó ország, illetve**
- milyen ott a felsőoktatás-irányítási szisztéma (centralizált, vagy decentralizált)?**

Felsőoktatás és munkaerő-piaci illeszkedés

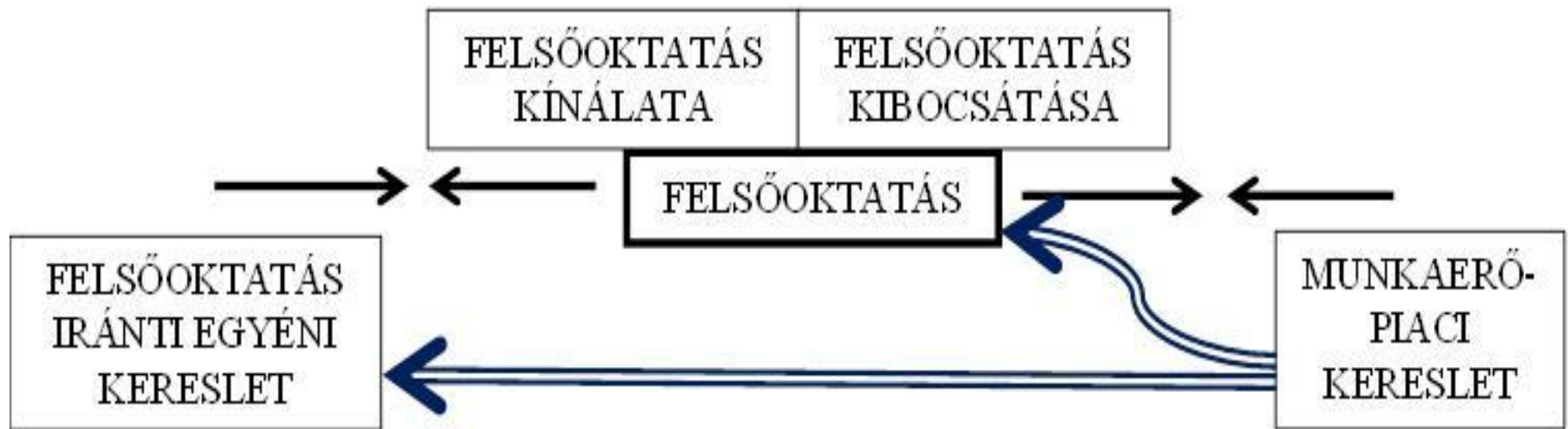
Előzmények:

Kővári - Polónyi (2005): A felsőfokú képzés és a gazdaság szakemberigényének összehangolási lehetőségei OFA

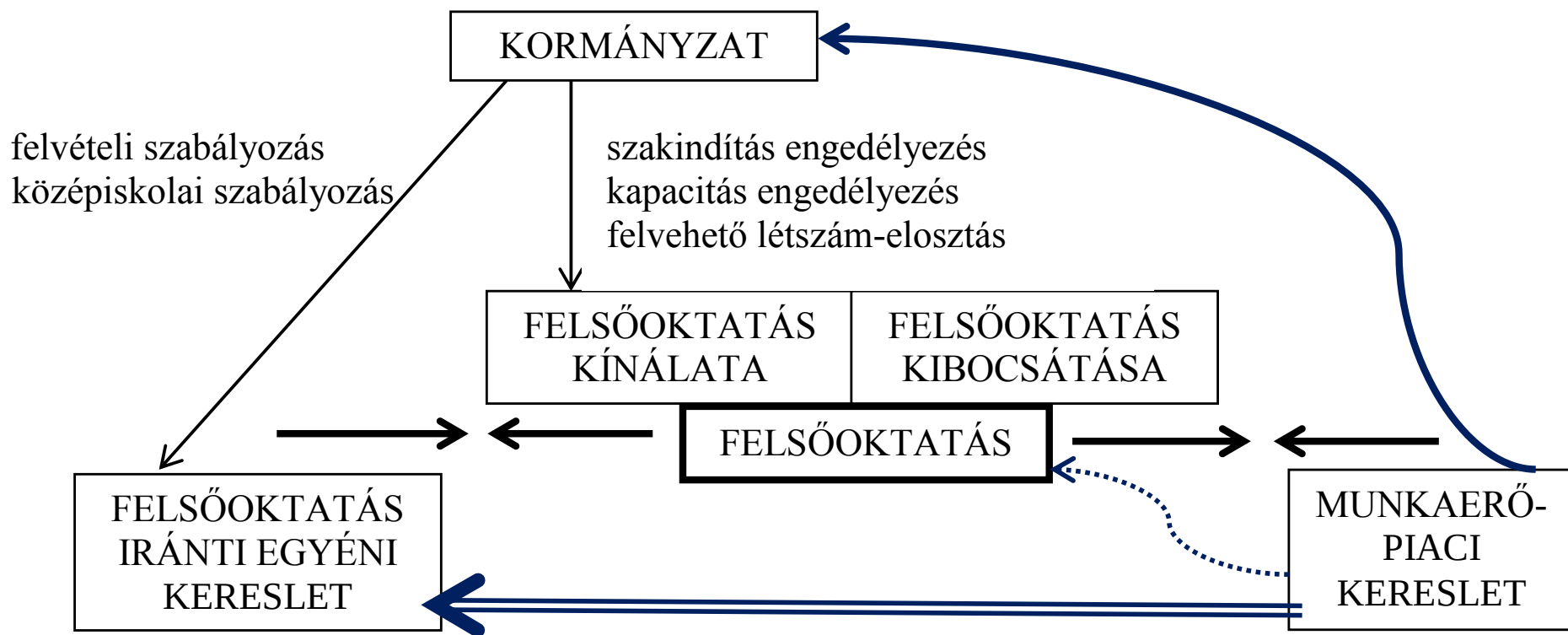
Polónyi (2013): Iskolázottság, gazdasági fejlettség és kapitalizmusmodellek, EDUCATIO 4

Felsőoktatás és munkaerő-piaci illeszkedés kapcsolatai decentralizált felsőoktatás-irányítás mellett (azaz piaci rendszerben)

Felsőoktatás és munkaerő-piaci illeszkedés kapcsolatai (a hazai) **centralizált felsőoktatás-irányítás** mellett (azaz redisztributív rendszerben)

Kapitalizmus modellek

- **Az angolszász modell**, amelyet a közgazdasági liberalizmus, a laissez-faire elv jellemez, a jóléti célú újraelosztás másodlagos a nyereségmaximalizálással szemben, a munkavállalókat kevés szabály védi
- **Az északi modell**, amelyet igen jelentős állami beavatkozás (jövedelemközpontosítás) jellemez, szociáldemokrata indíttatás, erős szakszervezetek, szolidáris bérpolitika, ingyenes oktatás és egészségügy
- **A kontinentális modell** kereszténydemokrata indíttatású, a középosztályt prioritizáló nem egalitárius modell, fejlett, de nem univerzális jóléti állam, korporatizmus
- **A mediterrán modell** félperifériás jellege miatt, a jóléti rendszerek (formája, teljesítménye) igen vegyes képet mutat, alacsony foglalkoztatási szint, kiterjedt szürkegazdaság, a munkavállalók jogi védelme erős, de a munkanélkülieket célzó ellátórendszerek gyengesége, az adózás szintje közepes.

HATÉKONYSÁG

		Alacsony	Magas
MÉLTÁNYOSSÁG	Magas	Kontinentális	Északi
	Alacsony	Mediterrán	Angolszász

Forrás: Sapir (2006)

Hazai kutatás: Farkas (2011)

Északi modell országai

Dánia
Finnország
Hollandia
Norvégia
Svédország

Angolszász modell országai

Ausztrália
USA
Egyesült Kir.
Írország
Kanada
Új-Zéland

Kontinentális modell országai

Ausztria
Belgium
Németország
Franciaország
(Luxemburg)

Mediterrán modell országai

Görögország
Olaszország
Portugália
Spanyolország

Posztszocialista országok

Csehország
Észtország
Lengyelország
Magyarország
Szlovákia
Szlovénia

Centralizáltság – decentralizáltság országcsoporthok

Centralizálta(abb) felsőoktatás-irányítás	Decentralizáltabb felsőoktatás-irányítás
Belga, Bulgár, Cseh, Észt, Lengyel, Luxemburg Magyar Osztrák, Szlovák	Ciprusi, Dán, Finn, Francia, Görög, Ír, Izlandi, Lett Litván, Német (Egy) Norvég, Olasz, Portugál, Spanyol, Svéd Szlovén UK,

Besorolás: saját csoportosítás a „Higher Education Governance in Europe. Policies, structures, funding and academic staff Eurydice, 2008.” alapján

A hallgatólétszám eloszlása szakcsoportok szerint kapitalizmus modellenként

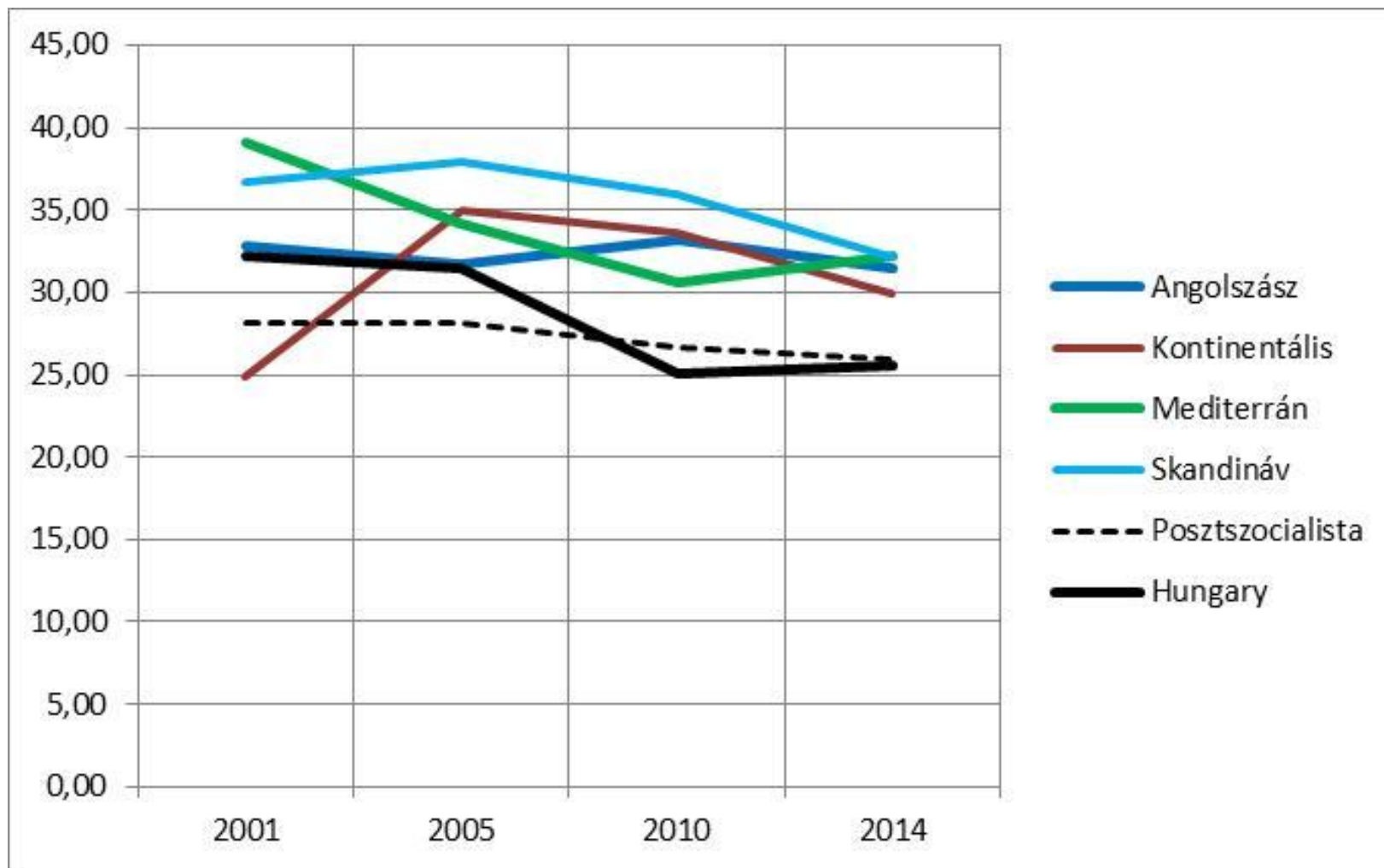
Adatok forrása:

Education at a Glance 2016

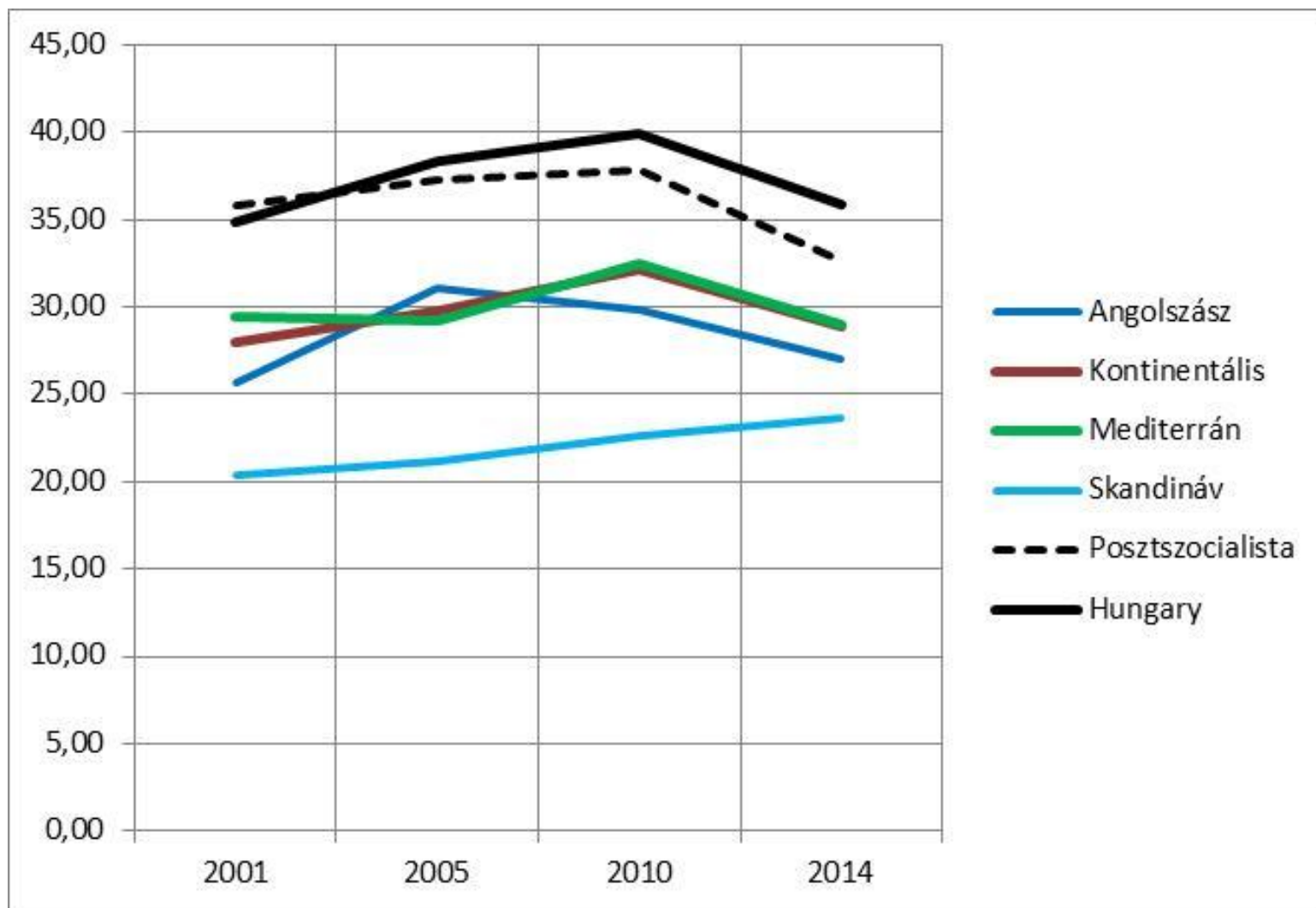
III.

<http://data.uis.unesco.org/>

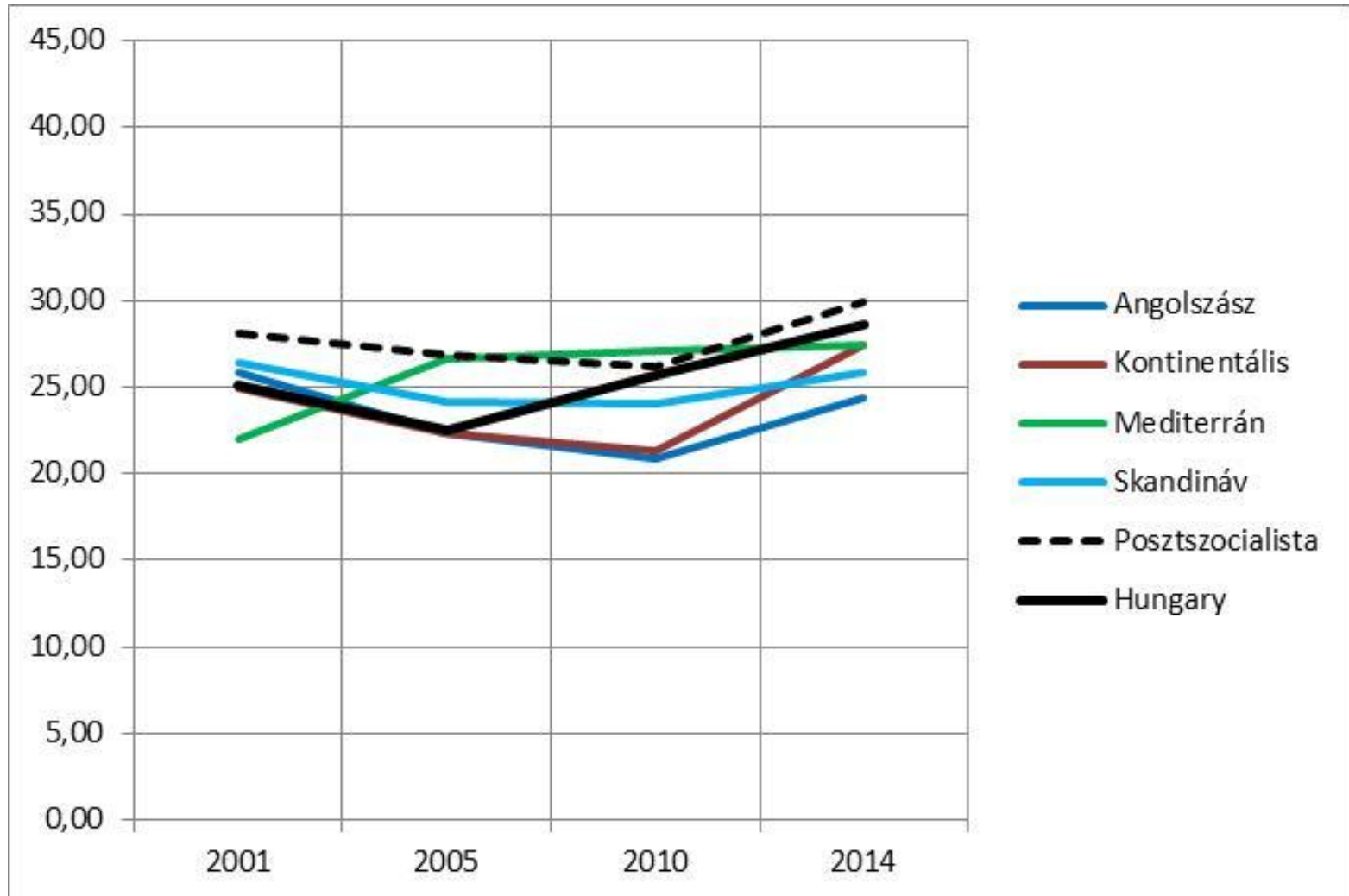
Education, Arts and Humanities, Social Sciences, Journalism programmes

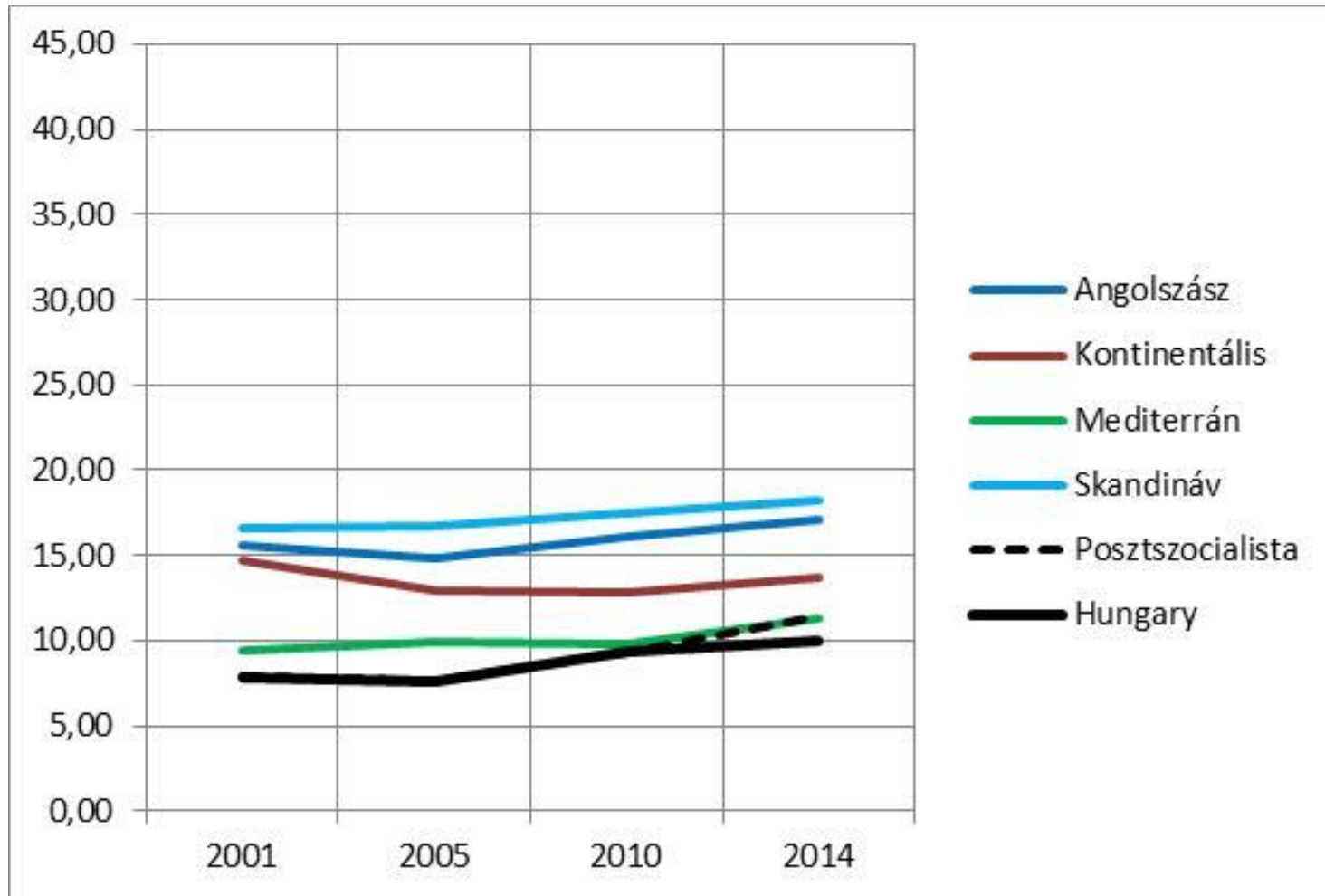
Business, Administration and Law and Services (+unspec) programmes

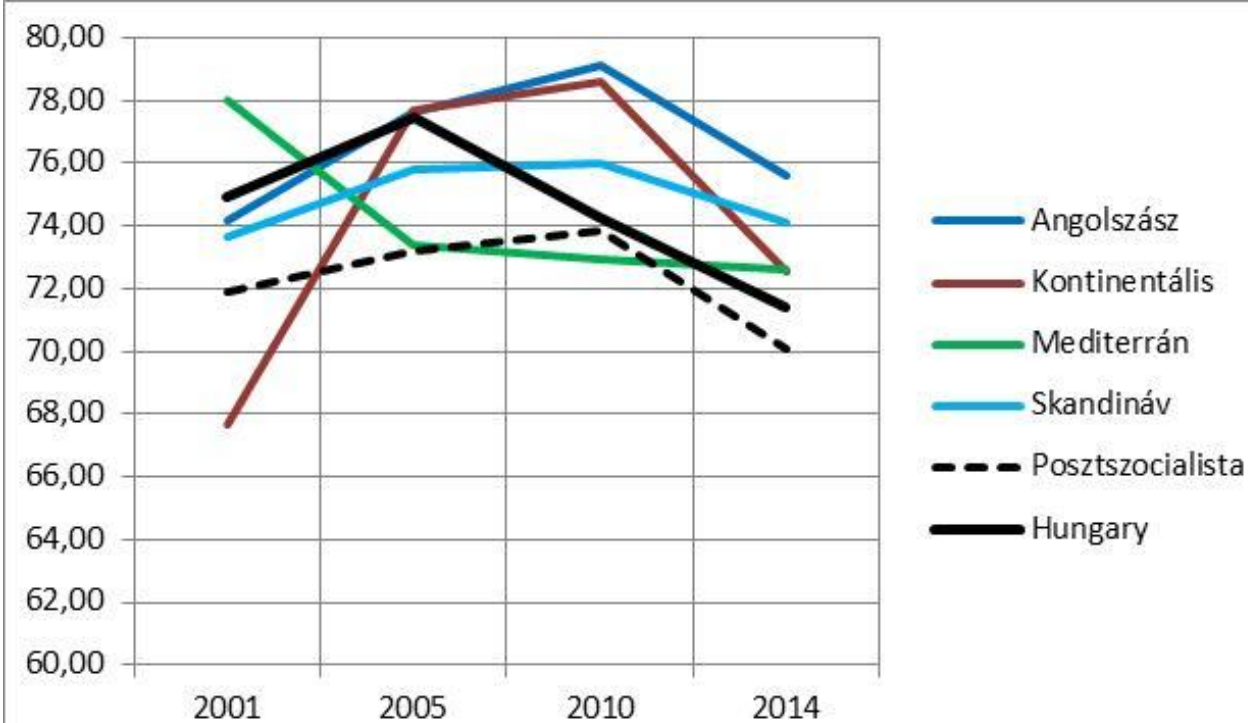
Natural Sciences, Mathematics and Statistics, Information and Communication Technologies, Engineering, Agriculture programmes

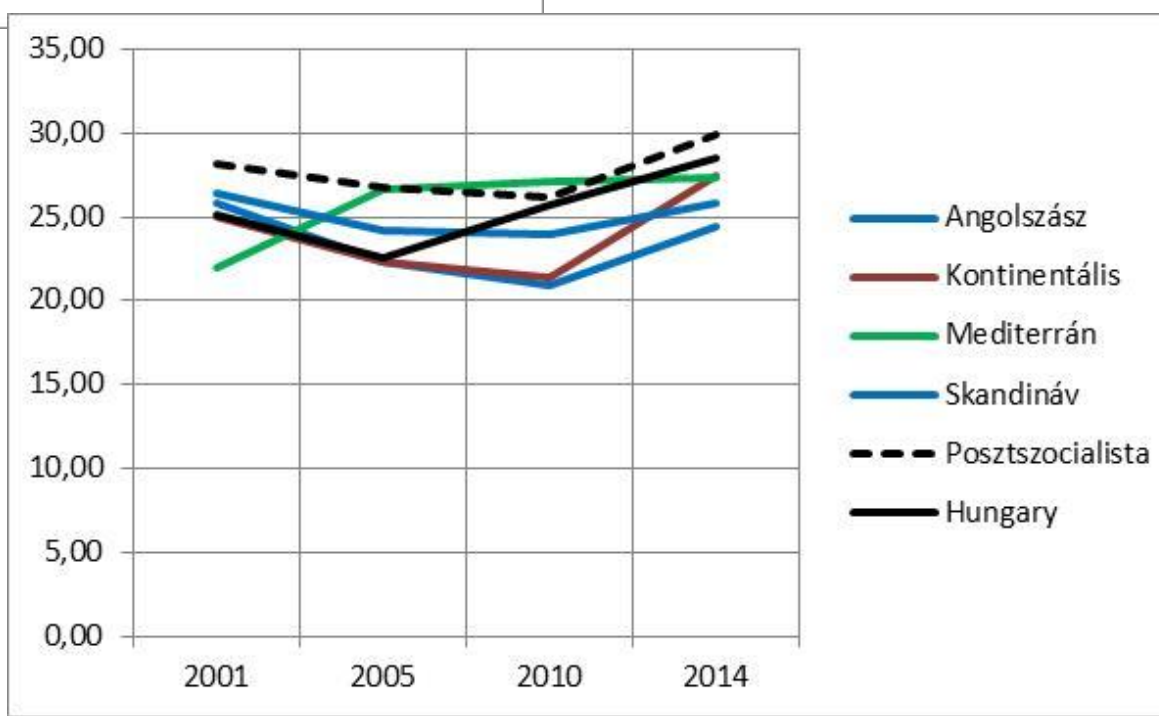
Health and Welfare programmes

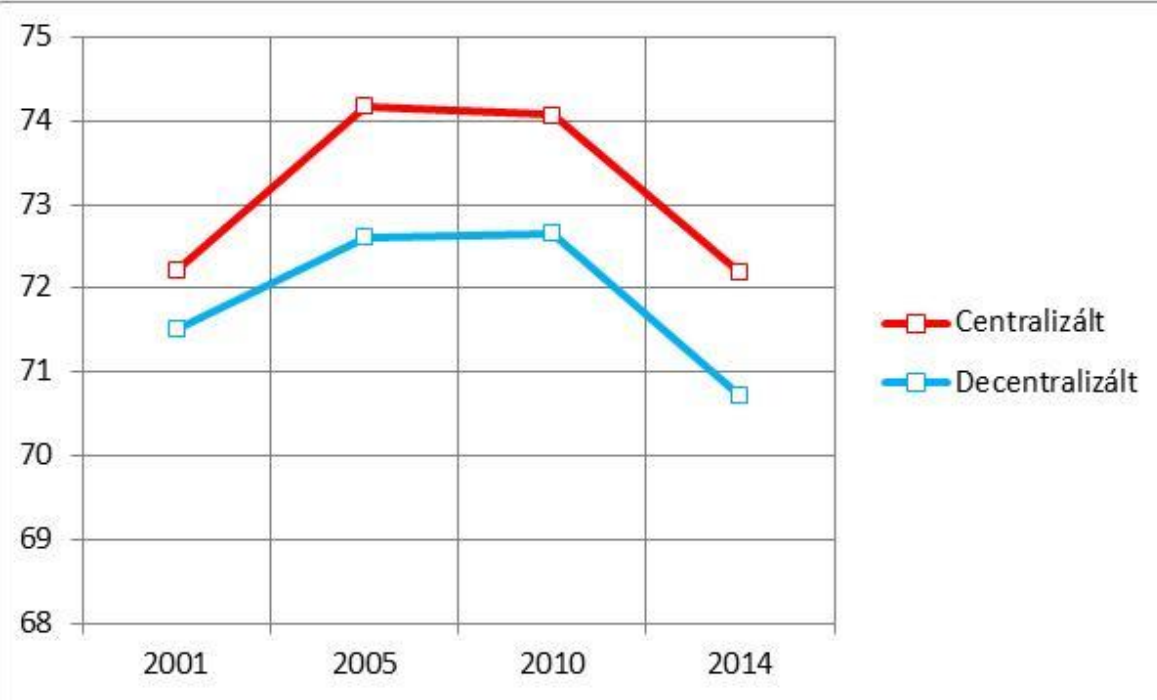

***Education, Arts and Humanities, Social Sciences, Journalism, Business, Administration and Law, Health and Welfare and Services (+unspec) programmes
(ÖSSZES SZOLGÁLTATÁSI ÉS HUMÁN)***

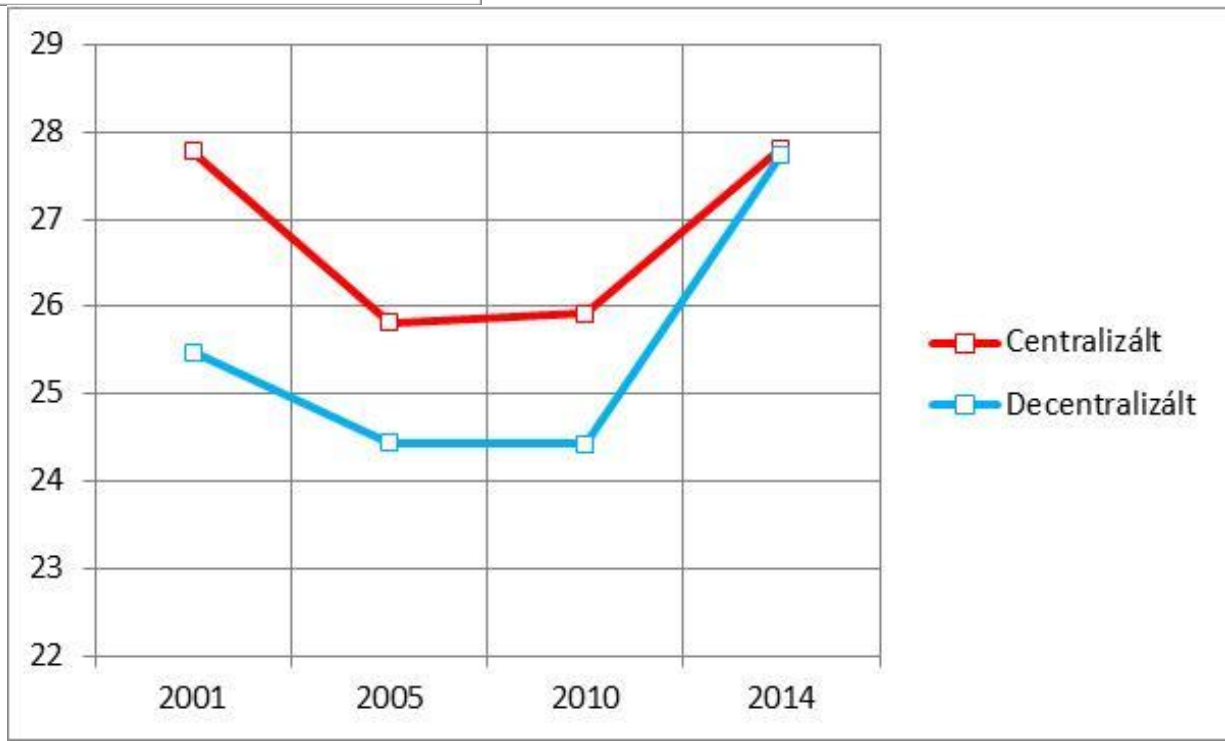
***Natural Sciences, Mathematics and Statistics, Information and Communication Technologies, Engineering, Agriculture programmes
(ÖSSZES TERMELESI RENDELTETÉSŰ)***

Education, Arts and Humanities, Social Sciences, Journalism, Business, Administration and Law, Health and Welfare and Services (+unspec) programmes (ÖSSZES SZOLGÁLTATÁSI ÉS HUMÁN) Autónia országcsopontonként

Natural Sciences, Mathematics and Statistics, Information and Communication Technologies, Engineering, Agriculture programmes (ÖSSZES TERMELÉSI RENDELTETÉSŰ) Autónia országcsopontonként

***A diplomás népesség eloszlása szakcsoportok
szerint
kapitalizmus modellenként***

Adatok forrása:

Education at a Glance 2016

A 25-64 éves felsőfokú végzettségűek megoszlása szakterület szerint (2012-2015)

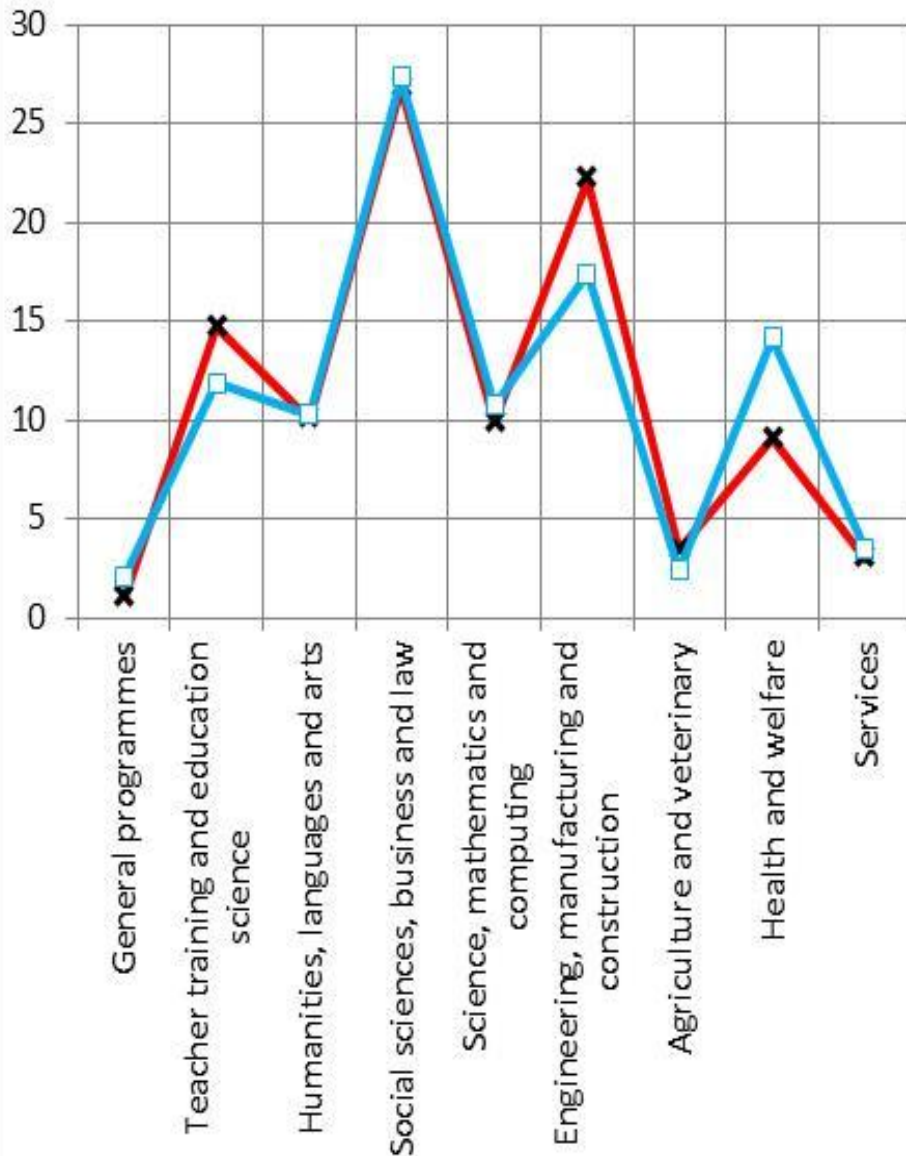

- Legkevesebb pedagógus: **angolszász**
- Legtöbb pedagógus: **skandináv**
- Legkevesebb humán: **skandináv**
- Legtöbb humán: **angolszász**
- Legkevesebb mérnök: **angolszász**
- Legtöbb mérnök: **posztoszocialista**
- Legkevesebb eü és jóléti: **posztoszocialista**
- Legtöbb eü és jóléti: **skandináv**
- Társadalmi, üzleti és jog nagyjából egyformán sok

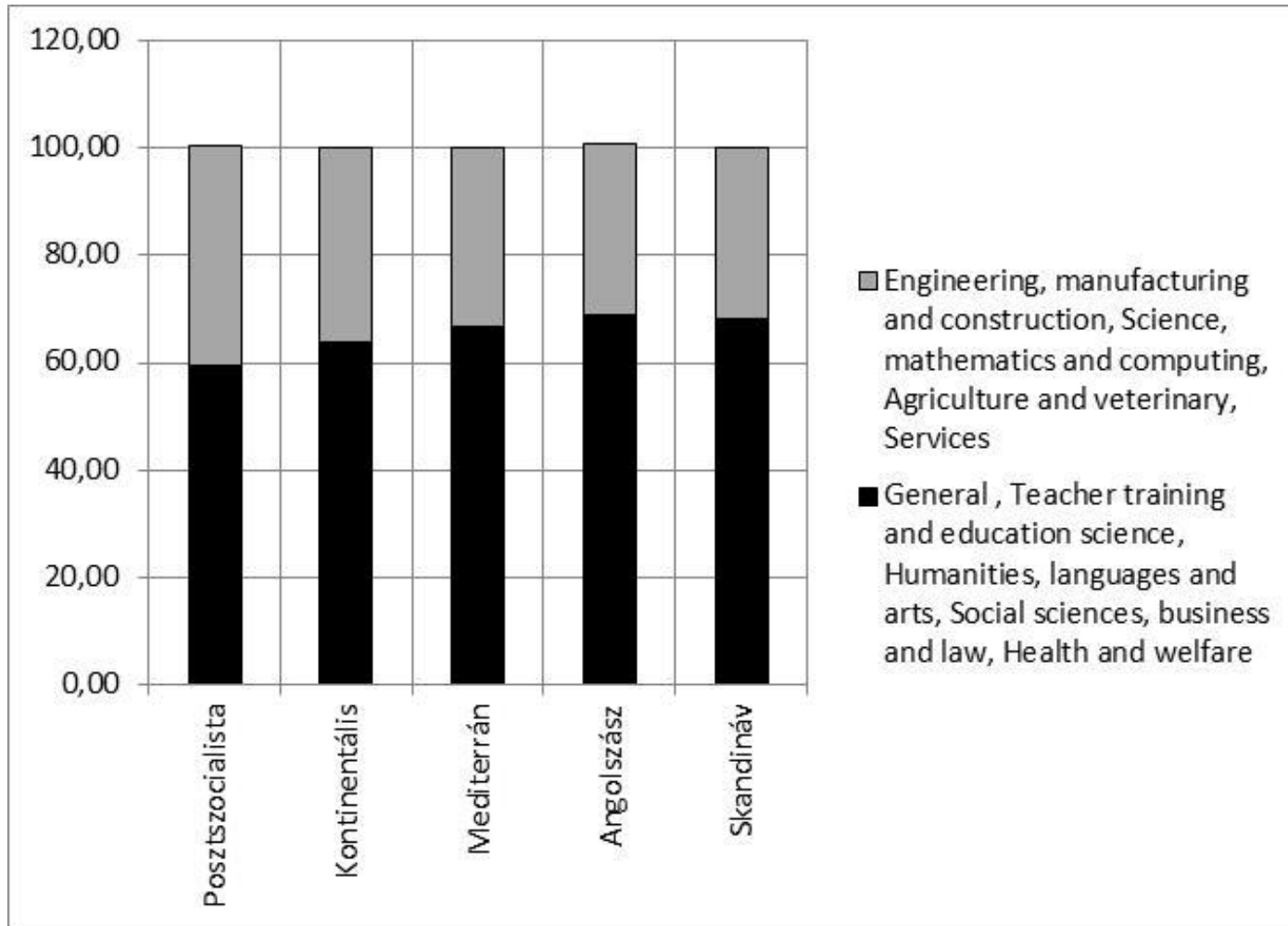
A 25-64 éves felsőfokú végzettségűek megoszlása szakterület szerint (2012-2015) autonómia országcsoportok szerint

—x— Centralizált
—□— Decentralizált

- **Kevesebb pedagógus: decentralizáltnál**
- **Kevesebb mérnök: decentralizáltnál**
- **Kevesebb eü és jóléti: decentralizáltnál**

A 25-64 éves felsőfokú végzettségűek megoszlása szakterület szerint (2012-15)

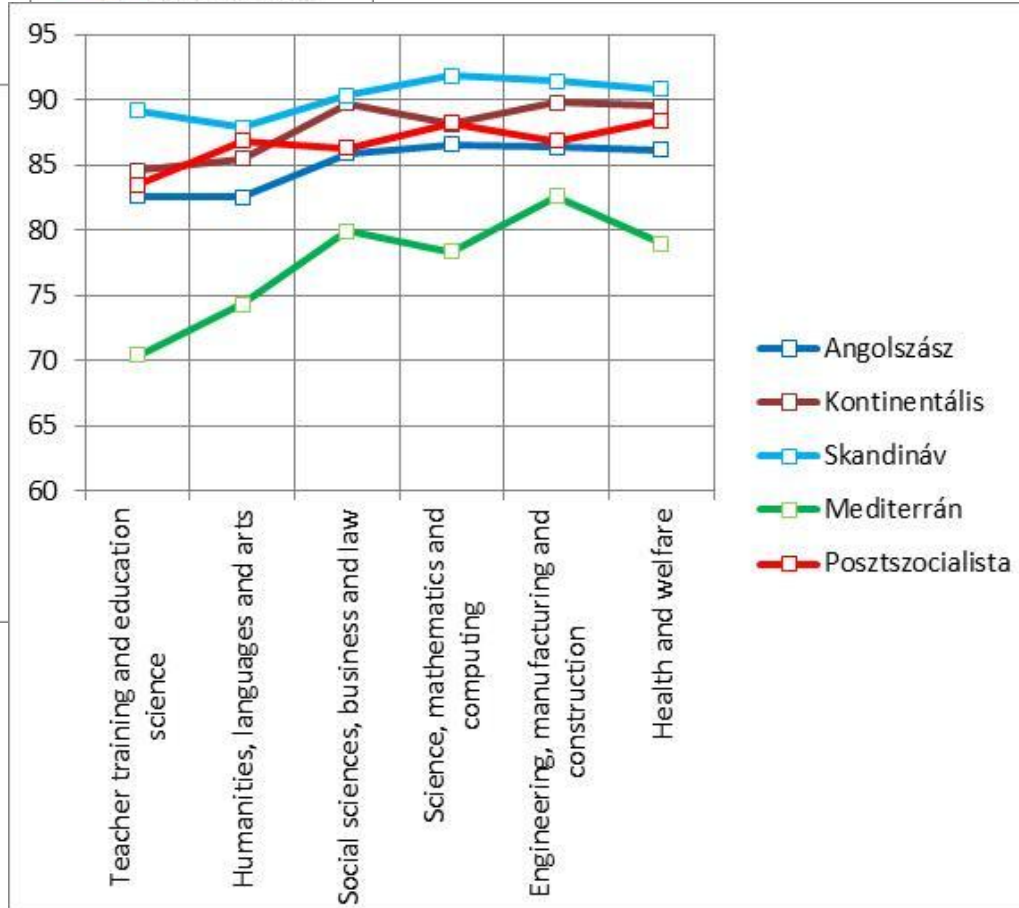
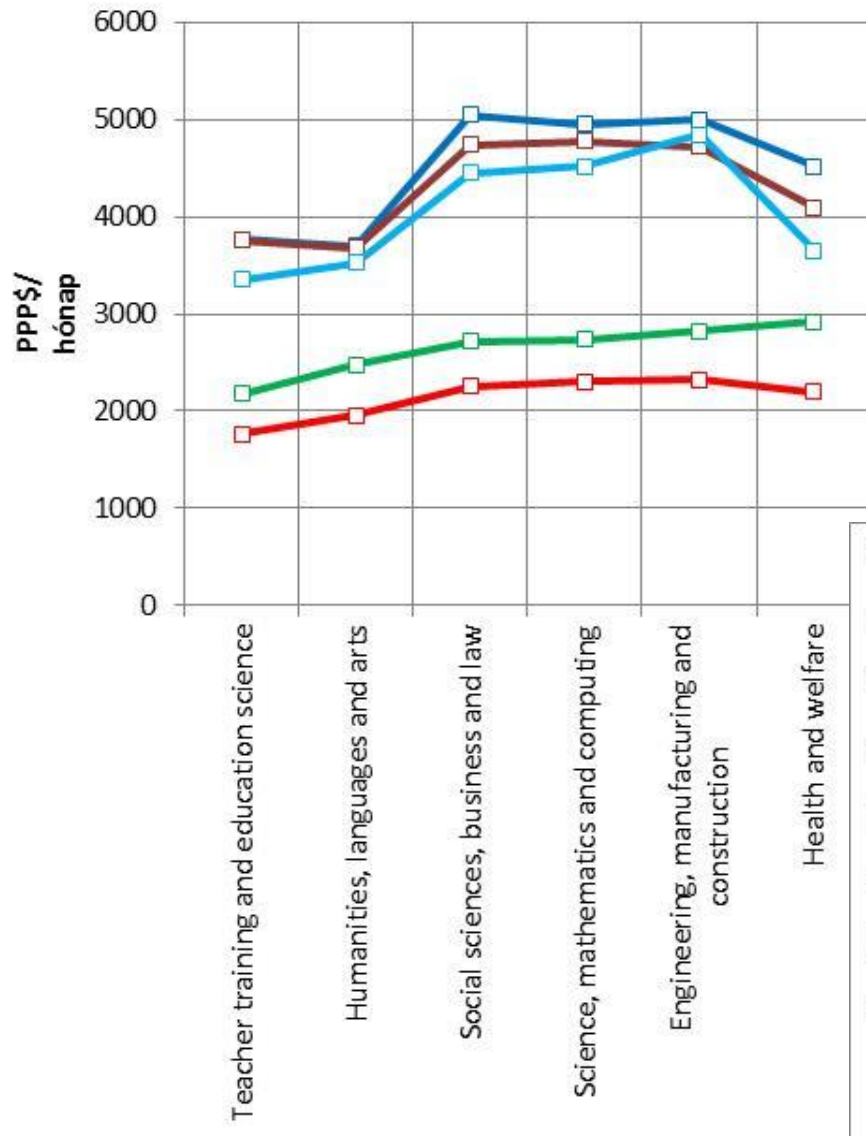

***A legtöbb
termelési
rendeltetésű
végzett a
posztoszocialista
országcsoportban
van***

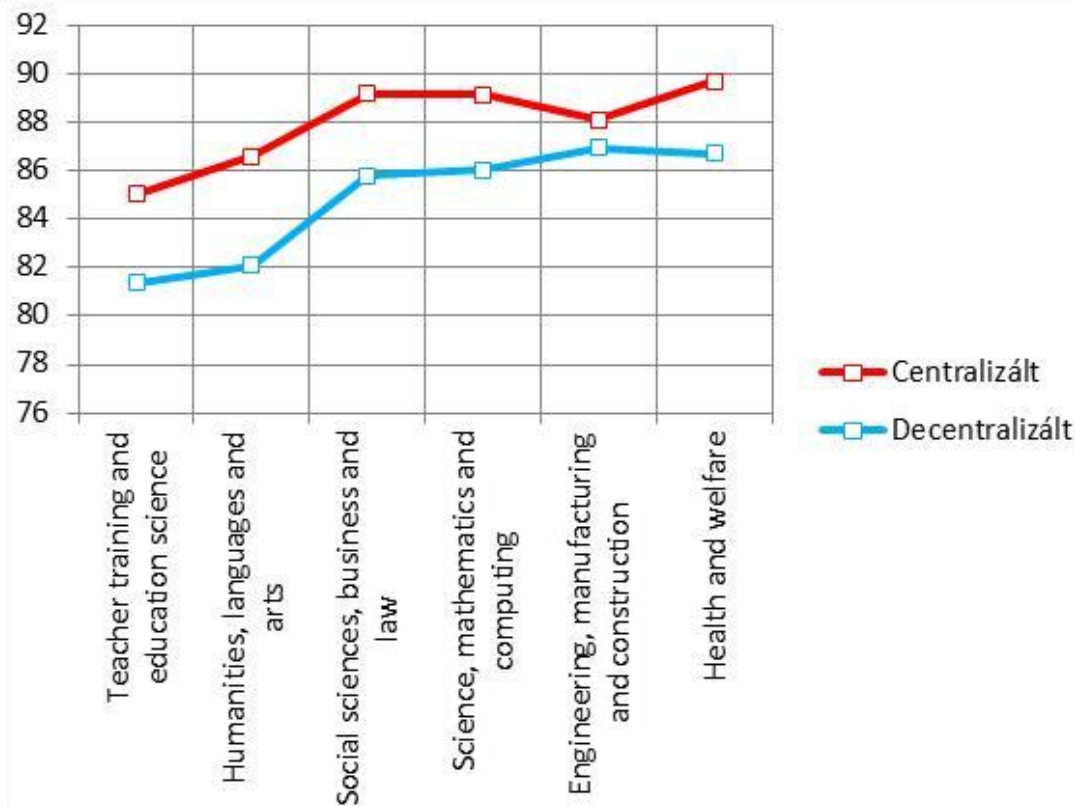
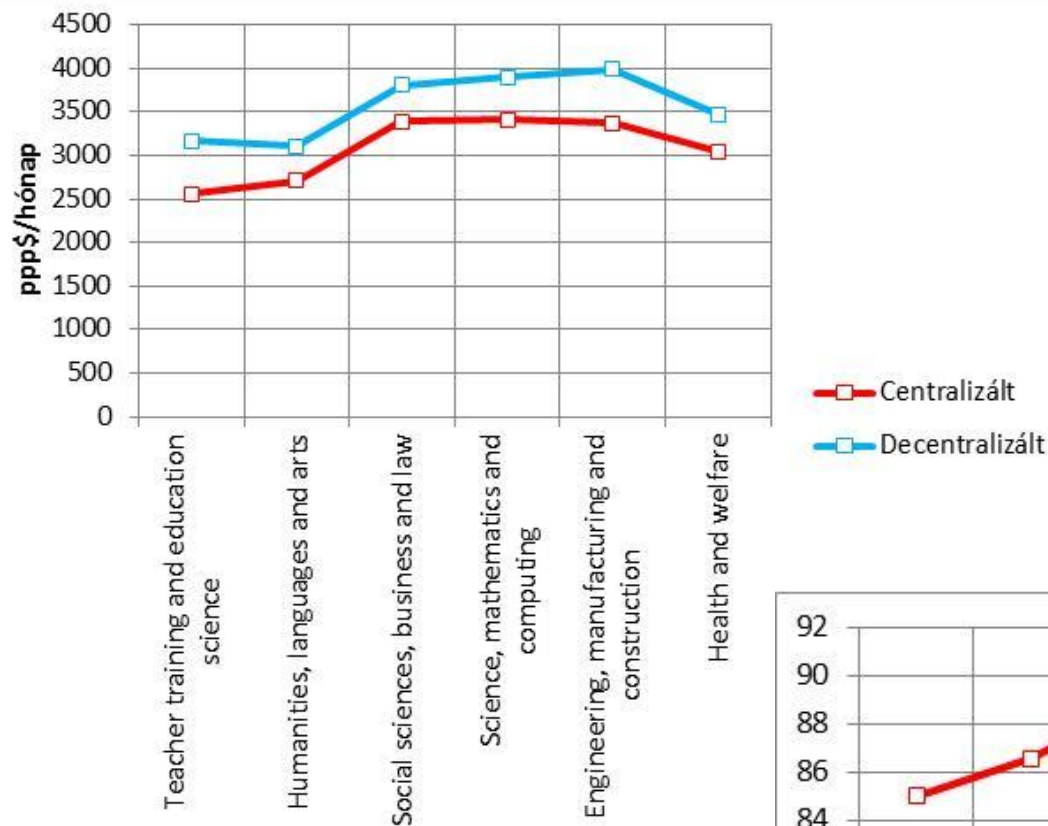
***Legkevesebb a
skandináv és az
angolszász
országokban***

(Δ = 9%)

**A 25-64 éves felsőfokú
végzettségűek *havi keresete* és
foglalkoztatási rátája
szakterület szerint (2012-
15)
*kapitalizmus modell
országcsoportonként***

**A 25-64 éves felsőfokú
végzettségűek *havi keresete* és
foglalkoztatási rátája
szakterület szerint (2012-
15)
felsőoktatási autonómia
országcsoportonként**

Konklúzió

- Egyértelmű, hogy mind a kapitalizmusmodell, mind a felsőoktatás-politika centralizációjának mértéke **befolyásolja mind a hallgatók, mind a diplomás népesség szakmai struktúráját.**
- A **posztszocialista országok** hallgatói és diplomás népesség mintái nagyon **hasonlóak** részint a **centralizált felsőoktatás-politikával jellemezhető országokéhoz**, részint a **mediterrán kapitalista modellel jellemezhető országokéhoz.**
- A **centralizált felsőoktatás-politikával jellemezhető országokban** éppúgy mint a **posztszocialista országokban** a **termelési rendeltetésű szakokkal rendelkezők aránya magasabb** mint más országcsoportokéban.
- Ugyanakkor mind a különböző kapitalizmusmodellek mind a különböző centralizációjú **országok hallgatói struktúrájában az idők folyamán közeledés tapasztalható**
- A **közeledés** nyilvánvalóan **a felsőoktatás-politikai hatások erősödésének következménye**, ami a felsőoktatási intézmények autonómiájának csökkenése irányába hat.
- **A felsőoktatási intézmények felelőssége átalakulóban van, növekszik a munkaerő-piaci illeszkedés elvárása,** - de ez a felelősség más-más a centralizált és a decentralizált oktatásirányítás esetében

KÖSZÖNÖM

A

FIGYELMET